

URTX

MÉS PRECISIONS SOBRE EL RETAULE GÒTIC DE LA
MARE DE DÉU I SANT VICENÇ FERRER DE L'ESGLÉSIA
DE SANT DOMÈNEC DE CERVERA

Josep M. Llobet Portella

MÉS PRECISIONS SOBRE EL RETAULE GÒTIC DE LA MARE DE DÉU I SANT VICENÇ FERRER DE L'ESGLÉSIA DE SANT DOMÈNEC DE CERVERA

Abstract

Se comenta y se transcribe un documento del año 1460 que aporta información sobre el retablo de la Virgen y san Vicente Ferrer de la iglesia de Sant Domènec de Cervera.

It is commented and transcribed a document of the year 1460 that provides information about the altarpiece of the Virgin and St. Vincent Ferrer of the Sant Domènec church of Cervera.

Paraules clau

Art medieval, retaules gòtics, pintors, Pere Garcia de Benavarri, frares predicadors, Cervera.

L'any 2003 vam donar a conèixer diversos documents que feien referència, d'una banda, a la celebració a Cervera de la canonització de Vicenç Ferrer i, de l'altra, a la capella d'aquest sant situada a l'església del convent cerverí de Sant Domènec.¹ A partir d'aquests documents, extrèiem diverses conclusions relacionades amb el retaule gòtic de la Mare de Déu i sant Vicenç Ferrer que fou posat a l'esmentada capella. Ara, amb la localització d'un nou document, certament molt més explícit que els anteriors, podem aportar noves dades que permeten tenir una informació més exacta sobre l'execució d'aquest retaule.

Aquest nou document és una època redactada l'any 1460 mitjançant la qual el pintor Pere Garcia, de Benavarri, reconeixia que els tutors testamentaris de la filla d'un mercader de Cervera, el qual havia estat hereu d'Antoni Cabeça, li havien donat 50 florins que li eren deguts per haver pintat un retaule que l'esmentat Antoni Cabeça havia manat, en el seu últim testament, que fos pintat per a l'església del monestir dels frares predicadors de Cervera. A més reconeixia que havia rebut 3 florins per un parell de dosserets per a aquest retaule.

Antoni Cabeça, el donant del retaule, era un carnisser cerverí econòmicament ben situat. Segons una declaració que efectuà l'any 1453, posseïa tres "albergs", un "obrador" i la meitat d'una "taula forana" situada a la

plaça principal de la població, on devia exercir el seu ofici.² És esmentat en diversos documents municipals i notariais relacionats amb els seus negocis. L'últim document localitzat que el menciona com a viu porta la data del dia 28 de novembre de 1458.³ En canvi, en un document notarial del 29 d'octubre de 1459, apareix com a atorgant la seva vídua Manda Mas.⁴ Hem de concloure, doncs, que Antoni Cabeça morí un dia situat entre aquestes dues dates. Sabem, també, que havia atorgat testament davant del notari Joan Ponç, però, el document que ho esmenta mostra la data del testament en blanc.⁵

Tota aquesta informació, ens permet precisar el següent:

- Sabem, amb tota certesa, que el pintor del retaule fou Pere Garcia de Benavarri.
- L'obra va ser pintada durant els anys 1459 i/o 1460.
- El retaule costà 53 florins, incloent-hi els 3 florins que valgueren els dos dosserets, quantitat que fou pagada amb els béns que deixà el carnisser cerverí Antoni Cabeça, ja que fou ell qui manà, en el seu testament, que es fes aquesta obra.
- L'home i la dona agenollats que hi ha a la taula central del retaule són Antoni Cabeça i la seva esposa Manda Mas.

¹ Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Algunes precisions sobre el retaule gòtic de la Mare de Déu i sant Vicenç Ferrer de l'església de Sant Domènec de Cervera», *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, 7 (2003), p. 109-113.

² Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), Cervera, Fons Municipal, *Manifest. Plaça*, 1447, f. 83.

³ ACSG, Fons Notarial, Cervera, 43, Joan Ponç, *Manual*, 1457-1458, f. 74.

⁴ ACSG, Fons Notarial, Cervera, 36, Joan Martell, *Manual*, 1456-1459, f. 105 v.

⁵ ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 23 v.

Taula central del retaule de la Mare de Déu i sant Vicenç Ferrer de l'església de Sant Domènec de Cervera. Pere Garcia de Benavarrí (1459 i/o 1460). © MNAC – Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona. Fotògrafs: Calveras/Mérida/Sagristà.

Text documental

1460, octubre, 27. Cervera

Pere Garcia, pintor, de Benavari, reconeix que els tutors testamentaris d'Angelina Manda, filla del difunt Berenguer Riberó, mercader, de Cervera, el qual va ser hereu del difunt Antoni Cabeça, també de Cervera, li han donat per mans del notari Joan Ponç aquells 50 florins que li eren deguts per haver pintat un retaule que l'esmentat Antoni Cabeça va manar, en el seu últim testament, que fos pintat per a l'església del monestir dels frares predicadors de Cervera. També reconeix que ha rebut 3 florins per un parell de dossierets per al susdit retaule.

Arxiu Comarcal de la Segarra, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 107.

Die XXVII^a octobris.

Quod ego Petrus Garcia, pictor, ville Benavari Rippagurcie, gratis, etc., confiteor vobis Iohanni Gilaberti, ville Sancte Columbe, Ffran-

cisco Ortigues, ville Cervarie, tutoribus testamentariis una cum Berengario Riberó, cive Barchinone, Angeline Mande, pupille, filie et heredis Berengarii Riberó, quondam, mercatoris, dicte ville Cervarie, qui Berengarius Riberó, quondam, heres erat Anthonii Cabeza, quondam, dicte ville, cum eius ultimo testamento, quod dedistis et solvistis michi ad mei voluntatem et hoc per manus discreti Iohannis Poncii, notarii, dicte ville, omnes illos quinquaginta florenos monete curribilis michi debitos pro pintando quoddam retrotabulum quod dictus Anthonius Cabeza in ecclesia in ecclesia [sic] monasterii [fratrum pred]⁶icatorum dicte ville manda[vit in]⁷ suo ultimo testamento fieri de depinge et, ex alia parte, et, ex alia parte, [sic] solvistis michi tres florenos dicte monete per un parell de tubes ad opus dicti retrotabuli, unde renuntio, etc. Facio vobis de dictis quantitibus presentem apocham de soluto bonam et perpetuum finem, etc.

Actum Cervarie die et anno predictis.

Testes huius rey sunt Anthonius de Salavert et Andreas Mir, apotecharius, dicte ville.

⁶ El paper es troba malmès a causa d'antigues humitats.

⁷ El paper es troba malmès a causa d'antigues humitats.